

ความต้องการศึกษาต่อและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
The Need Analysis of Pursuing Education and the Curriculum
Development Guidelines, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Ubon Ratchathani Rajabhat University.

ปรีดี ทুমเมฆ* อรทัย เลียงจินดาถาวร สิริภาพรรณ ลี้ภัยเจริญ
Preedee Thummak*, Orathai Leangjindathaworn, Siriphapan Leepaijalearn
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.
preedee.2525@hotmail.com

Received: October 20, 2021

Revised: November 3, 2021

Accepted: November 11, 2021

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาในระดับปริญญาโทนั้นมีความสำคัญ เพื่อมุ่งพัฒนาคนให้มีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเอง บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีและเพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างระยะที่ 1 คือ ประชาชนในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ และนักศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 382 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มเป้าหมายระยะที่ 2 คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร กรรมการประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และบรรยายแบบพรรณนา โดยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) โดยสรุปกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความต้องการศึกษาต่อปริญญาโท สาขาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เมื่อพิจารณารายด้านโดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด พบว่า ด้านความต้องการศึกษาต่อ คือ ปัจจัยรายได้และบุคคลในครอบครัวสนับสนุนให้ศึกษาต่อ ด้านความจำเป็นของหลักสูตร คือ เป็นหลักสูตรที่ได้รับรองคุณภาพมาตรฐาน และด้านความสำคัญของหลักสูตร คือ ศักยภาพของอาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้สอน รวมถึงความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา 2) แนวทางการพัฒนาหลักสูตร คือ ควรมีการเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน และหลักสูตรควรเป็นตัวกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

คำสำคัญ: ความต้องการศึกษาต่อ แนวทางการพัฒนาหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

Abstract

Education management in graduate degree (Master's degree) is vital as it aims to develop students to have a potentiality and capacity for self-development. The purposes of this study were (1) to examine the need analysis for further education; and (2) to study the guidelines of curriculum development of the graduate level in Public Administration, the faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University. At the first period, a sample was selected from 382 cases drawn from the population in the Local Administration Offices, education institutes, state organizations, and students in Muang District, Ubon Ratchathani Province.

The research instrument was the questionnaire. Data were collected and analyzed by using statistical tools of percentage, mean, and standard deviation. At the second period, the sample was 10 cases from those involved with curriculum development, and the committee in Public Administration graduate program. The sample was purposively selected. The data were analyzed with content and descriptive analysis. Major research findings indicated that most cases of the sample need to further their study in graduate level in Local Administrative major, the faculty of Humanities and Social Sciences, Ubon Ratchathani Rajabhat University. When considered in each aspect, the highest means for need analysis aspect was income and the family support. Moreover, the curriculum necessity was that the curriculum meets the standard quality. The importance of the curriculum included the potentiality of the curriculum committee, and the lecturers with the professional teaching experiences. For the curriculum development guidelines, the results revealed that (1) the curriculum should build confidence to the one who needs to study; (2) the curriculum should meet the needs of labor markets in the present time; and (3) the curriculum should be the tool to set the directions of the requirements of the skills both of knowledge, and practical skills.

Keywords: The Needs of Pursuing the Study, Curriculum Development, Master of Public Administration

บทนำ

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากทุก ๆ ด้าน ทำให้ค่านิยมของคนหันมาเรียนรู้ให้สูงขึ้น และโดยเฉพาะสังคมไทยยอมรับคนที่มีการศึกษาสูง จึงทำให้ต้องดิ้นรนขวนขวายเพื่อยกระดับการศึกษาของตนเองให้สูงขึ้น รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการให้มากขึ้นจะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพต่อไป (โกวิทย์ พวงงาม, 2560) อีกทั้งการศึกษายังเป็นการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี

ความสุข และที่สำคัญ คือ มีความรู้คู่กับคุณธรรม การพัฒนาการศึกษาของประเทศ จะประสบความสำเร็จได้ในสภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องวางแผนและดำเนินการเชิงรุกร่วมด้วย นั้นหมายถึงการให้ความสำคัญกับการคาดการณ์แนวโน้มอนาคตทางการศึกษา เพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดระบบการเรียนการสอน ให้ได้สอดคล้องสภาพการเปลี่ยนแปลง หลีกเลี่ยงอุปสรรคปัญหา และใช้ประโยชน์สูงสุดจากแนวโน้มอนาคตที่จะมาถึง (ฉัตรชัย อินทสังข์ และคนอื่นๆ, 2552) นอกจากนี้ การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาในระบบที่มุ่งกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ประกอบด้วยการศึกษาในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง และปริญญาเอก มาตรฐานคุณภาพบัณฑิตระบุว่า “บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึกและความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) ผนวกกับสถานการณ์ของบัณฑิตจบใหม่ทุกวันนี้มีจำนวนมาก แต่ปริมาณงานที่มีอยู่ไม่เพียงพอที่จะรองรับบัณฑิต บางงานต้องอาศัยบุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ทำให้คุณภาพของบัณฑิตที่จบใหม่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการขององค์กรต่าง ๆ ส่งผลให้มีคนตกงานเพิ่มมากขึ้น คนจึงหันไปให้ความสนใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างโอกาสให้ก้าวหน้าในหน้าที่การงาน รวมทั้งองค์กรภาครัฐบาลและภาคเอกชนต่างต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีประสิทธิภาพในการทำงานภายในองค์กรนั้น (อัมพร วิจิตรพันธ์ และอัญชลี ค้อคงคา, 2553) สำหรับการจัดการศึกษาในระดับปริญญาโทนั้น นับว่ามีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในหลายมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐหรือเอกชน โดยจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาในระดับดังกล่าว คือ การมุ่งพัฒนาคนให้มีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองและประเทศ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญ มีทักษะการทำงานในระดับที่สูงขึ้น ในภาวะที่เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยจากสภาพการณ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับแนวโน้มอนาคตการศึกษาของไทยเพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถออกสู่ตลาดแรงงานต่อไป ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา โดยเฉพาะคุณภาพบัณฑิต ปัญหาวิกฤติด้านพลังงาน และสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่ก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่มีความรุนแรงมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2556)

ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการอุดมศึกษาที่สำคัญ สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเปิดหลักสูตรให้ตรงกับสภาพความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคต สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในและสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อเสริมสร้างจุดแข็งและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งกันและกัน สถาบันการศึกษาต้องมุ่งจัดการศึกษาเฉพาะทางที่เป็นกลางลึกเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ อันเป็นการพัฒนาการอุดมศึกษาที่มีคุณภาพโดยสร้างความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้สามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำอื่น ๆ ทั่วโลกได้ ควรใช้ประโยชน์จากเทคนิคการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและสร้างรายได้เข้าสู่สถาบันด้วยตนเอง พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงเป้าหมายในการพัฒนาคนรุ่นใหม่ท่ามกลางภาวะก้าวกระโดดของการเปลี่ยนแปลงทุกมิติ สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น ได้ปรับปรุงหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตในปี พ.ศ. 2560 แต่ด้วยสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งปัจจัยภายในและภายนอก สังคมเปลี่ยนไปสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชากรวัยแรกเกิดน้อย โรคระบาด และอื่น ๆ พร้อมทั้งการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายของการพัฒนาคนรุ่นใหม่ สาขาวิชาการ

บริหารการพัฒนาท้องถิ่นตระหนักถึงความจำเป็นในการผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพในการพัฒนาคนรุ่นใหม่
ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในลักษณะของการพัฒนาบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
บุคลากรทางการศึกษา นักวิชาการ รวมถึงบุคลากรที่ทำงานในองค์กรต่าง ๆ ให้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่
ก้าวกระโดด รวมทั้งตระหนักถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาที่ต้องเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ
และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี ดังนั้นจึงเห็นสมควรที่จะปรับปรุงหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งนอกจากจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้มีความ
สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงของประเทศแล้ว ยังต้องพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ
กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2. เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนใน
หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ และนักศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัด
อุบลราชธานี จำนวน 76,650 คน (เทศบาลนครอุบลราชธานี, 2563) กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ และ
นักศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 382 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี
และสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and
Morgan, 1970 อ้างใน ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2553) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ
แบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ คัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก กำหนดรหัส
ข้อมูล แล้วจึงบันทึกข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

ระยะที่ 2 สร้างแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร
กรรมการประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ 1) กรรมการประจำหลักสูตร 3
คน 2) บุคลากรสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน 2 คน 3) ประชาชนในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น สถานศึกษา หน่วยงานราชการ และนักศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี 5 คน รวมทั้งหมด 10 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการ

สัมภาษณ์ภาวะที่โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มข้อมูล เลือกข้อมูลที่มีความถี่ในการปรากฏซ้ำมากที่สุด แล้วเขียนบรรยายแบบพรรณนา (Descriptive Method) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว มากำหนดเป็นกรอบโครงสร้างและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี จากนั้นเสนอร่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา มาปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 95.0 อยู่ระหว่างการพิจารณาตัดสินใจ คิดเป็นร้อยละ 52.3 เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ คือ ใกล้บ้าน/ที่ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และชื่อเสียงของหลักสูตร คิดเป็น ร้อยละ 35.4 ความต้องการแบบแผนการศึกษา คือ แบบแผนการทำวิทยานิพนธ์ (Thesis) คิดเป็นร้อยละ 72.3 และ รูปแบบช่วงเวลาการจัดการเรียนการสอน คือ ภาคพิเศษวันหยุดราชการ (เสาร์-อาทิตย์) คิดเป็นร้อยละ 91.6 และพบว่าปัจจัยที่ส่งต่อความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ด้านความต้องการศึกษาต่อ เมื่อพิจารณารายข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยรายได้ และบุคคลในครอบครัวสนับสนุนให้ศึกษาต่อ ($\bar{X} = 4.83$) ชื่อเสียงของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.70$) และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปในพื้นที่ระดับภูมิภาคและระดับชาติ ($\bar{X} = 4.51$) ด้านความจำเป็นของหลักสูตร คือ เป็นหลักสูตรที่ได้รับรองคุณภาพมาตรฐาน ($\bar{X} = 4.75$) ในพื้นที่ใกล้เคียงยังไม่มีหลักสูตรเดียวกันนี้เปิดสอน ($\bar{X} = 4.64$) และเป็นหลักสูตรที่สามารถต่อยอดองค์ความรู้ด้านวิชาชีพและการทำงาน ($\bar{X} = 4.36$) ด้านความสำคัญของหลักสูตร คือ ศักยภาพของอาจารย์ประจำหลักสูตรและผู้สอน รวมถึงความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 4.42$) ความน่าสนใจของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร ($\bar{X} = 4.31$) และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ ดังปรากฏในตาราง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งต่อความต้องการศึกษาต่อ	ค่าระดับ		แปลผล
	\bar{X}	SD	
1. ด้านความต้องการศึกษาต่อ	4.69	0.53	มากที่สุด
2. ด้านความจำเป็นของหลักสูตร	4.26	0.48	มาก
3. ด้านความสำคัญของหลักสูตร	4.07	0.76	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งต่อความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

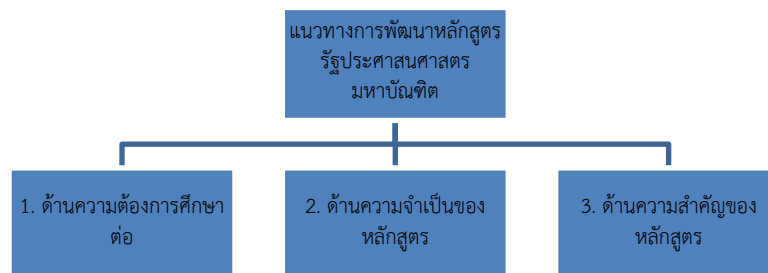
ราชภัฏอุบลราชธานีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ประกอบด้วย 3 ด้านคือ

1. ด้านความต้องการศึกษาต่อ มี 3 แนวทางดังนี้ 1) ควรมีการเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ ว่าหลักสูตรสามารถเพิ่มพูน ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ 2) หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ควรมีระบบการเรียนการสอนที่ทันสมัยสามารถทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามปรากฏการณ์ของโลก 3) ผู้เรียนที่กำลังเข้าศึกษาต่อส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ ความมุ่งหวังของกลุ่มคนเหล่านี้คือการมีองค์ความรู้ ทักษะจำเป็นเพื่อประยุกต์ใช้ในการทำงาน และเพื่อความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การทำงาน ควรมีการพัฒนาเนื้อหาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทเหล่านี้ เช่น การเพิ่มวิชาการพัฒนาทักษะการทำงาน กระบวนการต่อยอดอาชีพสายราชการ เป็นต้น

2. ด้านความจำเป็นของหลักสูตร มี 5 แนวทางดังนี้ 1) ต้องมีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน นำไปใช้ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้เรียนได้อย่างดีและเป็นหลักสูตรที่ผู้คนยอมรับ 2) ต้องมีการกำหนดปรัชญาของหลักสูตร วัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร รวมทั้งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จากนั้นนำหลักสูตรลงสู่การปฏิบัติและติดตามประเมินผลให้เกิดเป็นรูปธรรม 3) ควรคำนึงถึงความจำเป็นในการพัฒนาระดับท้องถิ่นที่มีการขยายอัตรากำลังค่อนข้างสูงทำให้มีบุคลากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้บุคลากรยังไม่ได้รับการพัฒนา ขณะเดียวกันการวางแผนพัฒนาบุคลากรยังไม่มีเตรียมแผนงานรองรับอย่างชัดเจนและเป็นระบบ 4) ควรสร้างแนวทางของหลักสูตรการเรียนการสอนที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันของผู้เรียน ผลิตบัณฑิตเป็นไปตามที่ต้องการของภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรต้องสอดคล้องกับนโยบายของมหาวิทยาลัย นโยบายของภาครัฐ ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรต้องให้ทันสมัยตามแนวโน้มหลักของโลก เช่น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การดูแลรักษาสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ควรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงาน อื่น ๆ ได้ด้วยซึ่งปัจจุบัน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และกระแสการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการมากขึ้นและทำให้หลักสูตรเป็นที่น่าสนใจมากขึ้น

3. ด้านความสำคัญของหลักสูตร มี 3 แนวทางดังนี้ 1) หลักสูตรควรเป็นตัวกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านความรู้ ด้านจิตใจ ด้านทักษะ และด้านการมีชีวิตรอยู่ในสังคมที่ดี โดยหลักสูตรต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละระดับ เพื่อเป็นตัวชี้แนวทางในการจัดความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ก่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาตามที่มุ่งหวัง 2) หลักสูตรควรมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับเนื้อหาปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจทฤษฎีทางรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยจำเป็นต้องมี ทักษะทางด้านภาษา และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการให้บริการภาครัฐและพัฒนาระบบบริหารรัฐกิจ 3) ควรให้ความสำคัญกับการหล่อหลอมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้จากศาสตร์ที่หลากหลายมาบูรณาการเพื่อสร้างความรู้ที่สามารถเชื่อมโยงการศึกษากับการพัฒนาประเทศ โดยการมุ่งปรับหลักสูตรให้มีการบูรณาการเข้ากับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียน 4) ควรเน้นให้มีกระบวนการแสวงหาความรู้ คือ การแสวงหาความรู้เชิงนิรนัย โดยจัดหลักสูตรการเรียนการสอนภาคทฤษฎี การจัดสภาพแวดล้อม และสร้างบรรยากาศทางวิชาการ

รวมทั้งการฝึกทักษะด้านการวิจัยเพื่อให้นักศึกษาเข้าความรู้ด้วยการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี ศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การแสวงหาความรู้ หลักสูตรควรมีระบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดความร่วมมือระหว่าง อาจารย์ นักวิจัยและนักศึกษา ในลักษณะที่มิวิจัย เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้างนำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการแสวงหาความรู้แบบองค์รวม โดยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยง และประยุกต์กับ ศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบริบทแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม มาสู่การเรียนรู้และการพัฒนาองค์ ความรู้ใหม่ได้ สรุปได้ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 3 ด้าน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เหตุผลในการเลือกศึกษาต่อ คือ ใกล้เคียงบ้าน/ที่ทำงาน และชื่อเสียงของหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ สุพัฒนา เตชะชลาลัย (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรณีศึกษา นักศึกษาปริญญาตรี ปี 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ที่พบว่า เหตุผลสำคัญในการตัดสินใจศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ได้แก่ ความพร้อมความน่าเชื่อถือของหลักสูตรประกอบกับความพร้อมของนักศึกษาเองและต้องการศึกษาข้อมูลก่อนการตัดสินใจ ความต้องการแบบแผนการศึกษา คือ แบบแผนการทำวิทยานิพนธ์ (Thesis) คิดเป็นร้อยละ 72.3 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์จันทร์ ภูษาพานิชย์ และพิมพ์ชนก เครือสุคนธ์ (2558) ได้ศึกษา การสำรวจความต้องการความต้องการศึกษาต่อปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่พบว่า มีผู้ต้องการศึกษาแบบแผนหลักสูตรแบบ 1 การจัดแผนการศึกษาที่เน้นการวิจัย (วิทยานิพนธ์) และรูปแบบช่วงเวลาการจัดการเรียนการสอน คือ ภาคพิเศษวันหยุดราชการ (เสาร์-อาทิตย์) คิดเป็นร้อยละ 91.6 ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรชัย อินทร์สังข์ และคณะ (2552) ได้ศึกษา ความต้องการศึกษาต่อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า เวลาที่สนใจศึกษาต่อ คือ ภาคพิเศษ (เสาร์ - อาทิตย์) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์จันทร์ ภูษาพานิชย์ และพิมพ์ชนก เครือสุคนธ์ (2558) ได้ศึกษา การสำรวจความต้องการความต้องการศึกษาต่อปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการให้จัดการเรียนการสอนในวันเสาร์และ

อาทิตย์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธาสินี ปานนาง (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของนิสิตคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่พบว่า ด้านเวลาเรียนมีความต้องการศึกษาในวันเสาร์-อาทิตย์มากที่สุด ส่วนแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สามารถอภิปรายผลดังนี้ ด้านความต้องการศึกษาต่อ คือ ควรมีการเสริมสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อ ว่าหลักสูตรสามารถเพิ่มพูน ความรู้ ประสบการณ์ ทักษะและนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การศึกษาต่อเป็นการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ทำให้ข้าราชการได้พัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดความรู้ ความสามารถจากการได้เรียนรู้ทฤษฎีต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็ได้ประสบการณ์มากมายจากการศึกษาต่อ และเป็นการพัฒนาบุคลากรทางการบริหารให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณพนิช จันทา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อยู่ในระดับดี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากเหตุผลในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมา คือ ด้านสถาบัน เหตุผลส่วนตัว และด้านการประกอบอาชีพ ตามลำดับ ด้านความจำเป็นของหลักสูตร คือ ควรมีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน นำไปใช้ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้เรียนได้อย่างดีและเป็นหลักสูตรที่ผู้คนยอมรับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สามารถที่จะเชื่อมโยงกับอาชีพการทำงาน โดยเฉพาะอาชีพข้าราชการในการผลิตบัณฑิตให้เป็นทรัพยากรมนุษย์เป็นกำลังสำคัญทางมันสมองในการที่พัฒนาระดับท้องถิ่นของผู้นำ อีกทั้งเป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่สังคมนอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้แก่คนท้องถิ่นมาศึกษาได้ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวิกา เมฆอัครภรณ์ (2563) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลคือ ค่าใช้จ่าย ที่ตั้งของสถานศึกษา หลักสูตรและเวลาการเรียนการสอน ทั้งนี้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรคือการจัดหลักสูตรให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ผสมผสานระบบออนไลน์การสะสมหน่วยกิตพัฒนาการคิด การเขียน การวิจัยและสร้างสรรค์ นวัตกรรมตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ และด้านความสำคัญของหลักสูตร คือ หลักสูตรควรเป็นตัวกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาในทุก ๆ ด้านทั้งด้านความรู้ ด้านจิตใจ ด้านทักษะ และด้านการมีชีวิตอยู่ในสังคมที่ดี โดยหลักสูตรต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละระดับเพื่อเป็นตัวชี้้นำทางในการจัดความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ก่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาตามที่มุ่งหวัง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผลกระทบจากสถานการณ์ภายนอกในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย มีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับวิกฤตการณ์ และความเปลี่ยนแปลงของโลก ตลอดจนการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการสร้างจริยธรรมและคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน มุ่งขยายโอกาสให้นักศึกษาที่มีความสนใจการเป็นนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์มากขึ้น โดยเน้นให้นักศึกษามีความเชี่ยวชาญในด้านการศึกษาค้นคว้าวิจัย สามารถผลิตผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้ให้โอกาสแก่นักศึกษาหลักสูตรนี้ในการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก เพื่อต่อยอดผลงานทางวิชาการ ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้างต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Virginia (1992) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อคณะบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ที่มหาวิทยาลัยเท็มเพิล เมืองเพนซิลวาเนีย ผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจในการเข้าศึกษาต่อ 6 ประการตามลำดับ ดังนี้ 1) ความตั้งใจส่วนตัว 2) ความต้องการได้รับการยอมรับ 3) ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน 4) ความสะดวกสบาย 5) ด้านสถานที่ทำการศึกษาและหลักสูตร 6) การคาดหวังด้านอาชีพ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรปรับปรุงหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ให้มีรูปแบบการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ให้มากขึ้น นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเสาร์-อาทิตย์ เวลาปกติ เช่น รูปแบบที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ และจัดสอนตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น เพื่อให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจะได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน

2. ควรปรับปรุงหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ให้มีการจัดกิจกรรมและโครงการนอกเหนือจากรายวิชาเพื่อพัฒนาทักษะและประสบการณ์ของนักศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง หรือมีการศึกษาดูงานในองค์กรที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรที่ประสบความสำเร็จหรือได้รับการยอมรับในการบริหารจัดการที่ดี รวมถึง มีการสัมมนาโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น ๆ หรือการอบรมการให้ความรู้นอกสถานที่ และมีการฝึกงานในสถานที่ประกอบการ

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอนควรเน้นจุดประสงค์พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เช่น การอภิปราย การสัมมนา เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน อีกทั้งการสอนควรมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและประเพณี มองเห็นปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมและพัฒนาแนวทางแก้ไข

4. การพัฒนาหลักสูตร ควรออกแบบรายวิชาที่ตอบสนองความสนใจของผู้เรียน เน้นการใช้ระบบสารสนเทศ รายวิชามีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ ควรมีการปลูกฝังแนวคิดเรื่อง การมีจิตอาสา การพัฒนาชุมชน มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษา ชุมชน สังคม มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับกิจกรรมจากสถานการณ์จริง การฝึกปฏิบัติงานวิจัย และประเมินในสถานการณ์จริง ตลอดจนนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ให้เกิดคุณค่าแก่สังคม

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรให้มีการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่จะเข้ามาศึกษาต่อ เพื่อให้สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอน และค้นหาเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่มีความแตกต่างจากหลักสูตรอื่น

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการศึกษาต่อและแนวทางการพัฒนาหลักสูตร โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงที่มีระบบการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรเช่นกัน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. ราชกิจจานุเบกษา

ฉบับกฤษฎีกา. เล่ม 116 ตอนที่ 75 ก. หน้า 130.

ความต้องการศึกษาต่อและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ปรีดี ทุมเมฆ อรทัย เลียงจินดาถาวร สิริภาพรรณ ลีภัยเจริญ

- โกวิทย์ พวงงาม. (2560). "เรียนปริญญาโท-เอกไปทำไม?". สยามรัฐ: 55(37) 6-12 มิถุนายน 2560.
- ฉัตรชัย อินทสังข์ และคณะ. (2552). ความต้องการศึกษาต่อและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตของนักศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- เทศบาลนครอุบลราชธานี. (2563). ข้อมูลประชากร. อุบลราชธานี: ยงสวัสดิ์
- ธีรวุฒิ เอกะกลุ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ถวิกา เมฆอัครกรณ์. (2563). แนวทางการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาด้านวิชาชีพเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 14(3), 462.
- พงษ์จันทร์ ภูษาพานิชย์ และพิมพ์ชนก เครือสุคนธ์. (2558). ความต้องการศึกษาต่อปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรรณพนัช จันทา. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2556). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธาสินี ปานนาง. (2558). ความต้องการศึกษาต่อหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของนิสิตคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพัฒนา เตโชขลาถัย. (2552). ความต้องการศึกษาต่อบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ : กรณีศึกษานักศึกษาปริญญาตรี ปี 4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.
- อัมพร วิจิตรพันธ์ และอัญชลี ค้อคงคา. (2553). เศรษฐศาสตร์การศึกษาและการวางแผนกำลังคน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Virginia, M. (1992). *Carter. A Study of the Motivations for Adults to pursue a MBA Degree at Temple University*. New Jersey: Rutgers University.